

VAN INWONER TOT VERBINDING: DE BUURT BLOEIT OP

Een onderzoek naar de effecten en meerwaarde van de aanpak Buurt in Bloei

wijEindhoven

**Buurt
in Bloei**

Maud Pluijm, Tara Hof, Renée Beune en Amber van Berkel

MEI 2025 (DSP-GROEP)

1 Introductie

Aanleiding

Stichting WIJeindhoven gelooft in de eigen kracht van ieder mens om naar vermogen zelf regie te houden op het eigen leven en daarin zelfredzaam te zijn. Zij gaat ervan uit dat ieder mens regie heeft over het eigen leven, maar soms gefaciliteerd moet worden in het terugvinden van de eigen regie. Dat doen zij niet alleen. Zij werken samen met hun sociaal netwerk, hun sociale basis. Indien nodig vragen zij eventuele eerstelijns- en tweedelijns ondersteuning aan of hulp aan mensen en organisaties in de stad. WIJeindhoven heeft de taak om de inwoner en diens netwerk te faciliteren in het organiseren van onderlinge verbinding en eventuele ondersteuning vanuit eigen regie en samenwerking. Met de aanpak Buurt in Bloei, ontwikkeld in 2018, geeft WIJeindhoven invulling aan haar opdracht om de lokale sociale basis te versterken.

Eerder voerde bureau Whise in 2021 een eerste onderzoek uit naar Buurt in Bloei. Naar aanleiding van dit onderzoek is WIJeindhoven een traject gestart met Movisie voor het ontwikkelen van indicatoren, om te komen tot een monitoringsraamwerk. Gezien de doorontwikkeling van de aanpak in de afgelopen jaren en het nieuwe monitoringsraamwerk, heeft WIJeindhoven behoefte aan een vervolgonderzoek.

Huidig onderzoek

WIJeindhoven heeft de DSP-groep gevraagd om onderzoek te doen naar de effecten van Buurt in Bloei. In dit onderzoek staan twee hoofdonderzoeksvragen centraal:

1. In welke mate bevordert Buurt in Bloei de veerkracht van de inwoner en de sociale cohesie van de buurt?

2. Hoe draagt de aanpak Buurt in Bloei bij aan het vergroten van de veerkracht van de inwoner en het verhogen van de sociale cohesie van de buurt?

Aan de hand van documentenanalyse, een logboek ingevuld door verbinders, analyse van data uit registratiesysteem Wijs, pas-op-de-plaats gesprekken met inwoners dóór verbinders en meelopen in de wijk, haalden we veel informatie op om deze onderzoeksvragen te beantwoorden. De volledige onderzoeksverantwoording staat in bijlage 1.

Een belangrijk doel van het onderzoek is duurzaam leren en verbeteren. De onderzoeksmethode is op zo'n manier vormgegeven dat het een raamwerk biedt voor voortdurende monitoring. Daardoor kan WIJeindhoven in de toekomst zelf de voortgang van de aanpak bewaken en aanpassen. Uitleg over hoe WIJeindhoven deze zelf kan inzetten, staat beschreven in een apart document: *'Buurt in Bloei: impact in beeld. Een praktische handreiking voor het kwalitatief monitoren van de effecten van Buurt in Bloei.'*

Leeswijzer

Allereerst beschrijven we in hoofdstuk 2 de context van Eindhoven, inclusief de demografische ontwikkelingen van de stad en de ontwikkelingen die spelen binnen de gemeente. Vervolgens beschrijven we in hoofdstuk 3 de aanpak van Buurt in Bloei. Daarna gaan we in hoofdstuk 4 in op de resultaten en effecten van Buurt in Bloei. Hoofdstuk 5 staat in het teken van de werkzame elementen en belemmerende factoren die we hebben opgehaald. Tot slot trekken we in hoofdstuk 6 onze conclusies en geven we aanbevelingen aan WIJeindhoven voor doorontwikkeling van de aanpak.

2 Eindhoven en ontwikkelingen

Buurt in Bloei staat niet op zichzelf. Om de onderzoeksresultaten goed te kunnen duiden, is het van belang om een stuk context te schetsen, zowel van Eindhoven zelf als WIJeindhoven.

Eindhoven en haar ontwikkelingen (Koers Sociaal (2)040)

Eindhoven is de komende jaren flink in beweging. De gemeente verwacht in januari 2040 305.000 inwoners te hebben (ten opzichte van 246.412 in januari 2024). Dit is een bovengemiddelde groei ten opzichte van andere grote gemeenten. Deze groei komt het meest voort uit buitenlandse migratie: van hoogopgeleide kenniswerkers en studenten tot arbeidsmigranten en vluchtelingen. De stad groeit snel, maar door onder andere vergrijzing en individualisering brengt dat ook een toenemende ondersteuningsvraag met zich mee. Tegelijkertijd worden tekorten op de arbeidsmarkt verwacht. Dit zet de sociale cohesie van Eindhoven onder druk. Mede daarom heeft de gemeente Eindhoven de Koers Sociaal (2)040 opgesteld, met als uitgangspunt: samen sterk, een balans tussen groei en welzijn. Drie leidende principes staan centraal:

1. Uitgaan van kansen en krachten van inwoners, wijk en stad
2. Richten op het aanpakken van grondoorzaken van sociaal maatschappelijke problemen
3. Ongelijk investeren voor gelijke kansen

Om invulling te geven aan deze principes zijn er twee pijlers geformuleerd, waarbij één van de pijlers 'een sterke sociale basis dichtbij' als fundament wordt gezien.

Verschillen in de wijken

Eindhoven kent zeven stadsdelen, 19 wijken en 109 buurten. Met ieder zijn eigen kracht en uitdagingen. WIJeindhoven heeft daarom ook acht integrale wijkteams, waarbij in ieder wijkteam een ander accent ligt op de ondersteuning. Een aantal belangrijke pijlers laat de verschillen tussen de wijken zien (BuurtKijker, 2023):

- 🕒 In Oud-Woensel ervaart 16% van de inwoners een beperkt sociaal netwerk, terwijl dat in de wijk Oud-Tongelre maar 7% van de inwoners is.
- 🕒 In Oud-Gestel is 20% van de huishoudens een minimahuishouden. In de wijk Achtse Molen gaat dit om 7% van de huishoudens.
- 🕒 In Begijnenbroek heeft 20% van de inwoners een matige of slechte gezondheid. In de wijk Meerhoven is dit 8%.

Positionering Buurt in Bloei binnen WIJeindhoven

WIJeindhoven geeft samen met de gemeente Eindhoven uitvoering aan de opgave 'Verstevigen sociale basis'. Dit doet WIJeindhoven onder andere met de acht integrale wijkteams. In deze wijkteams werken generalisten en een aantal verbinders vanuit de aanpak Buurt in Bloei. Generalisten ondersteunen individuele inwoners om regie te houden op het leven en zelfredzaam te worden of te blijven. Verbinders kennen de buurt goed, ontdekken samen met inwoners waar ze goed in zijn en wat ze kunnen betekenen om de buurt te laten bloeien. Generalisten en verbinders werken nauw samen om zowel individuele ondersteuning te bieden aan inwoners en tegelijkertijd zoveel mogelijk verbindingen te leggen tussen inwoners.

Doorontwikkeling Buurt in Bloei afgelopen jaar

Buurt in Bloei ontwikkelt zich continu. Mede door de extra investering van de gemeente Eindhoven afgelopen jaar heeft WIJeindhoven extra verbinders kunnen aannemen voor de uitvoering van Buurt in Bloei. Het afgelopen jaar is daarom ook een deel van de energie gegaan naar het bouwen van een stevig fundament binnen de verschillende wijkteams. Het opleiden van professionals, het trainen in de nieuwe methodiek en het inwerken van nieuwe collega's zijn investeringen geweest die zich de komende jaren moeten uitbetalen.

3 Buurt in Bloei – de aanpak

Doelen van Buurt in Bloei

Om de sociale basis te versterken, wil Buurt in Bloei ervoor zorgen dat mensen steun bij elkaar kunnen vinden binnen het eigen netwerk. Daarnaast kan de aanpak bijdragen aan het versterken van onderlinge verbindingen en het ondersteunen van gemeenschappen. Buurt in Bloei heeft twee hoofddoelen: het vergroten van de veerkracht van inwoners en het verhogen van de sociale cohesie in de wijk. Om de effecten te meten, zijn de twee doelen door Movisie uitgewerkt in subdoelen en bijbehorende indicatoren.

Vergroten van de veerkracht van de inwoner (zelfredzaamheid)

Met de inzet van Buurt in Bloei wil WIJindhoven allereerst bijdragen aan de zelfredzaamheid van inwoners door in te zetten op het vergroten van de veerkracht van inwoners. Daarbij horen de volgende subdoelen en indicatoren:

Subdoel	Indicator
Ontmoeting	Inwoners ontmoeten elkaar – bij activiteiten, thuis of op straat
	Inwoners hebben voldoende betekenisvolle contacten
Meedoen	Inwoners zijn (samen) actief in de wijk
	Inwoners doen activiteiten/(vrijwilligers)werk passend bij hun talenten
	Aantal deelnemers + ervaring 'Kom tot bloei' training
Zingeving	Inwoners ervaren dat zij een zinvolle bijdrage leveren aan de buurt of aan een ander
	Inwoners doen iets voor een ander in de buurt
	Inwoners doen iets wat zij eerder niet deden (nieuwe activiteiten)
Zelfredzaamheid	Inwoners kunnen een (gemeenschappelijke) vraag formuleren
	Inwoners ervaren steun van hun omgeving, zoals buurtgenoten, vrijwilligers, verbinder

¹ Gradener, J., & Raeymaeckers, P. (2023). De onvermoede bronnen van de buurt. Vakblad Sociaal Werk, 2023(5), 14-20. <https://doi.org/10.1007/s12459-023-1595->

Verhogen van de sociale cohesie (samenredzaamheid)

Daarnaast wil WIJindhoven de samenredzaamheid van inwoners versterken, door met Buurt in Bloei in te zetten op het verhogen van de sociale cohesie.

Subdoel	Indicator
Duurzame verbinding inwoners	Aantal nieuwe inwonersnetwerken + unieke deelnemers daaraan
	Aantal duurzame matches tussen inwoners
	Aantal inwoners dat zich aanbiedt voor een WIJ match
Verbinding wijk	Aantal ontwikkelplaatsen: nieuw + totaal
	Aantal duurzame matches tussen inwoner en ontwikkelplaats
	Totaal aantal deelnemers ontwikkelplaatsen
	Spin-off van verbindingen ontstaan na match ontwikkelplaats
Inzet voor elkaar	Aantal nieuwe inwonersnetwerken + unieke deelnemers daaraan
	Aantal duurzame matches tussen inwoners
	Aantal inwoners dat zich aanbiedt voor een WIJ match
	Totaal aantal deelnemers ontwikkelplaatsen
Thuisgevoel	Inwoners voelen zich thuis in de buurt
	Inwoners uit de buurt (her)kennen elkaar
	Inwoners hebben het gevoel erbij te horen in de buurt
	Inwoners hebben vertrouwen in elkaar

ABCD

De Asset Based Community Development (ABCD)-aanpak vormt de basis van de aanpak Buurt in Bloei. Deze aanpak gaat uit van talenten, vaardigheden en middelen die aanwezig zijn in de buurt. De ABCD-benadering hanteert vijf principes:¹

1. Vermogen van inwoners om de buurt actief met elkaar vorm te geven;
2. De (onzichtbare) rijkdom aan assets in een buurt;
3. Versterken van verbinding tussen mensen;

4. Iedereen kan een belangrijke bijdrage leveren aan het versterken van de gemeenschap;
5. Gebruikmaken van de vele betekenisvolle plekken in de buurt en het werken op verschillende passende schaalniveaus.

Daarnaast heeft ABCD geen eenmalig project met een kop en staart: het is een beweging, waarbij het gaat om het continu zichtbaar maken, versterken en onderhouden van een gemeenschap.

De aanpak gaat uit van een zogenaamd *rimpeleffect*. Door inwoners en de wijk te faciliteren één stap te zetten, ook wel het gooien van een steen in het water, bewerkstelligt dat vervolgens ook andere resultaten, ook wel de golven die in het water ontstaan. Een inwoner komt in actie, bijvoorbeeld door diens talent te ontdekken of een match met een ontwikkelplaats, waarna de inwoner vervolgstappen zet en zijn omgeving daarin meeneemt. Op deze manier wordt de impact van het faciliteren van bijvoorbeeld één match steeds groter.

Kernwaarden van Buurt in Bloei

Om deze doelen te bereiken, valt de aanpak Buurt in Bloei terug op vier kernwaarden, tevens gebaseerd op ABCD:

- 1) **Iedereen heeft talent.** Dat is een gegeven in de aanpak. Echter, niet iedereen is zich bewust van de eigen talenten. Daarom is het van belang om talenten te ontdekken en ontwikkelen, zodat deze gebruikt kunnen worden voor jezelf, je vrienden, of je burens.
- 2) **De buurt heeft het.** Het talent, de middelen en de kennis om de buurt in bloei te zetten zijn al aanwezig. Het is niet nodig om dit van buitenaf te halen: Buurt in Bloei werkt met de rijkdom aan talenten, middelen en kennis die Eindhoven te bieden heeft.
- 3) **Alles is in beweging.** Buurt in Bloei omarmt de verandering in de samenleving. Inwoners worden gemotiveerd om in mogelijkheden te denken, in beweging te komen en te ontwikkelen vanuit talent. Er is altijd ruimte voor groei, creativiteit en het creëren van dynamische nieuwe verbindingen.
- 4) **Iedereen mag meedoen.** Er wordt een grote verscheidenheid aan mogelijkheden gecreëerd, zodat inwoners kunnen kiezen wat bij hun past. Buurt in Bloei inspireert inwoners om open te staan voor de ander.

Interventiestrategieën

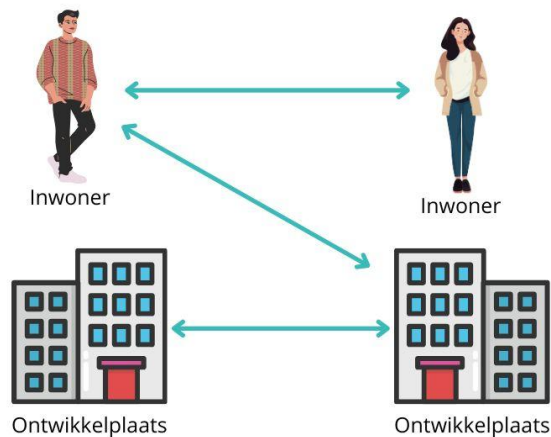
WIEindhoven hanteert verschillende interventiestrategieën. Specifiek voor Buurt in Bloei worden twee interventiestrategieën gebruikt voor het vergroten van de veerkracht en het verhogen van de sociale cohesie: de talentgerichte individuele benadering en de buurtbenadering.

1. Talentgerichte individuele benadering (vergroten van veerkracht)

- 🕒 Deze benadering is gericht op het vergroten van de veerkracht van inwoners door hun talenten te benutten.
- 🕒 Een belangrijk instrument is de talentenscan: een tool om inwoners perspectief te bieden op ontwikkeling vanuit eigen talent of intrinsieke motivatie.
- 🕒 Inwoners kunnen zich aanmelden voor de *Kom tot Bloei!* training of *De Wijk Werkt!* training (zie verder pagina 7).

- 🕒 Talenten in de buurt kunnen worden verbonden aan (hulp)vragen. Dit worden ook wel matches genoemd. Buurt in Bloei maakt onderscheid tussen drie verschillende matches:

1. Inwoner – inwoner
2. Inwoner – ontwikkelplaats
3. Ontwikkelplaats – ontwikkelplaats

2. Buurtbenadering

- 🕒 Deze benadering gaat uit van het verhogen van de sociale cohesie in de buurt door het bouwen van netwerken.
- 🕒 De buurtbenadering probeert veerkrachtige wijken en inclusieve gemeenschappen te faciliteren waar inwoners op elkaar kunnen bouwen. Inwoners kunnen op deze manier meer betrokken raken bij de buurt en een grotere verbondenheid tussen inwoners voelen: dit vergroot de sociale cohesie.

- 🕒 Ook worden (individuele) hulpvragen die veel terugkomen in een wijk efficiënter aangepakt door middel van een groepsaankpak. Het gaat om het collectiveren van wat de buurt en de inwoners nodig hebben.
- 🕒 Verbinders gebruiken verschillende interventies om in gesprek te gaan met inwoners voor het opbouwen of versterken van inwonersnetwerken, bijvoorbeeld (on)gevraagd deur aan deur langsgaan bij inwoners of het inzetten van de bakfiets (waar ieder wijkteam over beschikt) en de buurtbus van WIJeindhoven.

Collectiveren van vraag en aanbod

De collectieve aanpak speelt een belangrijke rol in het ondersteuningsaanbod van WIJeindhoven. Collectivering is een manier waarop individuele hulpvragen van inwoners worden gebundeld en op efficiënte wijze worden opgepakt in een groepsaankpak. Binnen Buurt in Bloei komt dit tot uiting in de groepsgerichte (collectieve) Kom tot Bloei training en De Wijk Werkt! training. Beide zijn gericht op het ontdekken en ontwikkelen van talenten en mogelijkheden, waarbij deelnemers gebruikmaken van elkaars ervaringen. Waar de Kom tot Bloei training bestaat uit vier bijeenkomsten en gericht is op talentverkenning (ook wel een uitgebreide talentenscan), bestaat De Wijk Werkt! training uit 12 bijeenkomsten en zet in op het versterken van arbeidsmarktgerichte vaardigheden, gericht op het zetten van stappen op het participatiepad.

Door de collectieve aanpak kunnen inwoners van elkaar leren en ervaringen met elkaar delen. Ook kan het in sommige gevallen leiden tot het terugbrengen van het aantal verwijzingen naar de tweedelij en het efficiënter inzetten van de uren van generalisten.

Rol en werkzaamheden van verbinder

Verbinders zijn medewerkers van WIJeindhoven en worden gezien als de motor van de aanpak Buurt in Bloei. In totaal werken 38 verbinders voor WIJeindhoven, met hun basis in acht verschillende wijken. Verbinders werken *outreaching*, waarbij de verbinder actief contact legt met de potentiële doelgroep, proactief zichtbaar en herkenbaar is in de wijk en een laagdrempelig aanspreekpunt is. De verbinder sluit aan bij inwoners en luistert naar hen. De inwoners zijn hierin leidend.

Ze hebben verschillende taken en werkzaamheden om te werken aan de doelen van Buurt in Bloei. Vanuit de talentgerichte individuele benadering richt een verbinder zich op:

- 🕒 Ontdekken, versterken, aanmoedigen en inspireren van talenten van buurtbewoners door middel van gesprekken, talentenscans en trainingen.
- 🕒 Ondersteuning bieden in het verhelderen van (hulp)vragen en talenten van inwoners.
- 🕒 Zoeken naar een passende match van een inwoner met een andere inwoner, een ontwikkelplaats of sociale voorziening in de buurt.
- 🕒 Stimuleren en ondersteunen van inwoners bij de toeleiding naar onderwijs, scholing en de arbeidsmarkt.
- 🕒 Signaleren van situaties van onveiligheid en crisissituaties en het schakelen met collega's en partnerorganisaties hierin.

Vanuit de buurtbenadering horen de volgende taken bij een verbinder:

- 🕒 Signaleren van ontwikkelingen en behoeften in de buurt en deze vertalen naar collectieve voorzieningen en bijpassende activiteiten.
- 🕒 In kaart brengen van de assets in de buurt.
- 🕒 Stimuleren en versterken van burgerinitiatieven en een toegankelijk aanspreekpunt voor inwoners zijn.
- 🕒 Initiatief nemen in het creëren van meedoen-mogelijkheden voor inwoners.
- 🕒 Fungeren als schakel tussen verschillende partijen en faciliteren van verbinding om inwonersnetwerken op te zetten en te versterken.
- 🕒 Inwoners aan elkaar koppelen en faciliteren van sterke en duurzame relaties tussen inwoners.
- 🕒 Tegengaan van sociale ongelijkheid door als een schakel te fungeren tussen verschillende leefwerelden.
- 🕒 Samenwerken met organisaties (zoals ontwikkelplaatsen) in de buurt om initiatieven in de buurt goed op elkaar af te stemmen.
- 🕒 Samenwerken met collega's en maatschappelijke partners in het versterken van de sociale basis.

Naast bovengenoemde taken heeft de verbinder nog algemene taken die minder gericht zijn op de inwoner. Bijvoorbeeld afstemmen met samenwerkingspartners, het verspreiden van de ABCD-visie (zowel binnen als buiten de organisatie), werken aan de sociale kaart van de wijk en administratie. Uiteindelijk moet alles bijdragen aan het versterken van de sociale cohesie in de wijk.

Zoals eerder beschreven heeft de verbinder een breed takenpakket. Iedere werkdag is weer anders: met andere werkzaamheden en andere tijden. Om toch een goed beeld te krijgen van het werk van een verbinder, schetsen we hieronder een dag van een verbinder, gebaseerd op verschillende verhalen en voorbeelden die we hebben opgehaald.

Werkzaamheden van een verbinder: een dag op pad met Jasper

9.30 – 11.00 uur Koffie-inloopbuurthuis

Elke vrijdagochtend is er een koffie-inloophmoment in het buurthuis, waar veel inwoners samenkomen. Jasper is hier graag aanwezig, omdat het een mooie gelegenheid is om met inwoners te praten en te horen wat er speelt in de buurt. Deze ochtend heeft hij ook een afspraak met een inwoner. Hij combineert dit graag met het inloophmoment in het buurthuis, omdat dit direct bijdraagt aan de binding tussen inwoner en de wijk. De inwoner komt binnen en vertelt enthousiast dat hij graag als DJ aan de slag wil bij evenementen. Ze bespreken samen de mogelijkheden en kansen in de buurt. Jasper geeft in de afsluiting van het gesprek de inwoner een aantal ideeën mee tot verbinding aan lokale initiatieven en de afspraak om hier later samen op terug te komen.

11.00 – 12.00 uur Afspraak bij inwoner thuis

Na de koffie-inloop gaat Jasper langs bij een inwoner thuis die zelf contact met hem heeft opgenomen. De inwoner wil straks tijdens haar pensioen graag actief blijven en zoekt een zinvolle bezigheid. Tijdens het gesprek lukt het om een concreet idee te formuleren: de inwoner wil zich inzetten voor de buurt door een weggeefkast op te zetten voor verzorgingsproducten of voedsel. Ze spreken af dat de inwoner bij de start van haar pensioen weer contact opneemt met de verbinder over hoe verder.

12.30 – 14.30 uur Ontdek jouw talent inloophmoment

's Middags organiseert Jasper samen met collega's een inloopspreekuur waar inwoners hun talenten kunnen ontdekken. Een 17-jarige jongen komt samen met zijn moeder langs, nadat de generalist hen hierop heeft gewezen. Hij is uitgevallen op school en zoekt dagbesteding. Jasper stelt aan de hand van de talentscan veel vragen om te ontdekken waar zijn interesses liggen en waar de jongen energie van krijgt. Ze ontdekken een aantal talenten en mogelijke activiteiten. Jasper noemt opties, zoals de BuzinezzClub voor ondersteuning in ondernemerschap en een jongerencoach die helpt bij het bereiken van doelen. Omdat de jongen naar het speciaal onderwijs gaat, wil Jasper met de betrokken generalist overleggen om te kijken welke opties echt passend zijn.

14.30 – 15.30 Ketenpartneroverleg

Na het inloophmoment sluit Jasper aan bij een ketenpartneroverleg in de wijk. Andere partners die aansluiten zijn onder andere Dynamo, GGD, de wijkagent en een aantal basisscholen. Dit overleg vindt een keer in de drie maanden plaats. Samen kijken ze welke ontwikkelingen in de wijk spelen en wat iedere partner, maar ook gezamenlijk, daarin kan betekenen.

16.00 – 17.00 uur Registraties

Terug op kantoor registreert hij een match tussen een inwoner en een ontwikkelplaats in Wijs. Hij werkt zijn overvolle mailbox bij, beantwoordt de binnengekomen appjes van die dag en belt een aantal mensen terug die op zijn voicemail staan.

19.00 – 21.00 uur De Wijk Werkt! training

In de avond geeft Jasper De Wijk Werkt! training, waar 12 inwoners bij aansluiten. Deze keer gaan ze onder andere aan de slag met het kwaliteitspel. Hij ziet dat een deel van de groep al tot mooie inzichten is gekomen. Met veel voldoening sluit hij de dag af.

4 Resultaten en effecten van Buurt in Bloei

Dit hoofdstuk gaat in op de resultaten en effecten van Buurt in Bloei aan de hand van de subdoelen en de indicatoren uit het raamwerk van Movisie. Eerst bespreken we de resultaten met betrekking tot het vergroten van de veerkracht van inwoners.

De resultaten bespreken we aan de hand van cijfers uit registratiesysteem Wijs en de ervaringen van verbinders en inwoners. Voor enkele cijfers is een KPI afgesproken met gemeente Eindhoven. Waar van toepassing, staat dit benoemd. Verder plaatsen we een kanttekening bij de cijfers. Buurt in Bloei gaat uit van het zogenaamde *rimpeleffect*: een indirect effect op de omgeving als gevolg van een gebeurtenis. Een inwoner kan een training volgen, maar zet vervolgens vervolgstappen en neemt zijn omgeving daarin mee. Eén match of één deelname aan een training vertelt dus niet het hele verhaal: het gaat vooral om wat het vervolgens teweegbrengt.

Dit sluit aan bij de *preventieparadox* in de resultaten en effecten van Buurt in Bloei. Juist door in te zetten op preventie en het versterken van de sociale basis worden structurele verbeteringen bereikt die niet altijd zichtbaar zijn in cijfers, maar op lange termijn zorgen voor het bereiken van de doelen van Buurt in Bloei. Bij het inzetten van een succesvolle preventieve interventie, worden de voorkomende nadelige effecten niet ervaren en lijkt het alsof de interventie niet nodig was. Het is dan moeilijk in kaart te brengen wat er zou zijn gebeurd zonder de inzet van de interventie. De complexiteit omtrent het meten van de effectiviteit van de sociale basis wordt ook erkend door Movisie (zie: Cijfers en de sociale basis, 2023).

Daarna gaan we in op de resultaten met betrekking tot het verhogen van de sociale cohesie in de wijk.

4.1 Veerkracht van inwoners

Het eerste hoofddoel van Buurt in Bloei is het vergroten van de veerkracht van inwoners. Deze paragraaf analyseert de mate waarin en de manier waarop Buurt in Bloei daarin slaagt. In het logboek beschrijven verbinders hun mooiste resultaat van de week en daaruit komt naar voren dat 36 van de 67 resultaten betrekking hebben op een bijdrage aan de veerkracht van inwoners. De veerkracht wordt vergroot aan de hand van vier subdoelen: ontmoeting, meedoen, zingeving en zelfredzaamheid.

Ontmoeting

Indicatoren

- Inwoners ontmoeten elkaar – bij activiteiten, thuis of op straat
- Inwoners hebben voldoende betekenisvolle contacten

Buurt in Bloei draagt bij aan het faciliteren van ontmoetingen tussen inwoners, bijvoorbeeld tijdens activiteiten, thuis of op straat. Buurt in Bloei steunt inwonersinitiatieven bij het ontwikkelen van evenementen en gelegenheden, waarbij mensen elkaar ontmoeten. In 2024 zijn 145 activiteiten gefaciliteerd: een stuk hoger dan de afgesproken KPI met de gemeente.

	2023	2024	KPI
Aantal gefaciliteerde activiteiten	157	145	50

In de gesprekken met inwoners komt duidelijk naar voren dat bij inwoners ideeën broeien, die zij samen met een verbinder uitwerken tot succesvolle initiatieven. Een mooi voorbeeld is een zeer actieve inwoner die werkt als vrijwilliger in een buurthuis, waar ze veel activiteiten organiseert om onderlinge verbinding tussen

buurtbewoners te creëren. De ondersteuning van de verbinders heeft haar goed geholpen:

“We hebben in het begin veel ondersteuning gehad van de verbinders, maar ook bijvoorbeeld toen we onze vaste locatie uit moesten. We zaten met de handen in het haar: hoe moeten we verder? We raakten helemaal het overzicht kwijt. Met hulp van de verbinders hebben we een nieuwe locatie gevonden waar we onze activiteiten weer kunnen voortzetten. Dat is fijn, want er komt veel onderling contact voort uit die momenten.”

Een tweede indicator voor ontmoeting is dat inwoners voldoende betekenisvolle contacten hebben. In verschillende buurten zorgt Buurt in Bloei voor regelmatig terugkerende laagdrempelige ontmoetingsmomenten, zoals een wekelijks terugkerend inloopmoment met soep of een kopje koffie, waarbij deze betekenisvolle contacten kunnen ontstaan en worden gecreëerd. Zo vertelt een verbinder:

“Wij hebben een inloop opgezet bij een wijkcentrum, een buurt informatiewinkel, gerund door inwoners op leeftijd. De inloop is opgezet met als doel om meer mensen uit de wijk te spreken. Er komen steeds meer mensen langs. Vorige week kwam een dame langs voor een praatje, omdat ze eenzaam was. Dus ik zei: kom nog een keer langs. Als ze dan langs komt, ga je weer een stapje verder, totdat ze de weg weten in de wijk en vertrouwen hebben. Dan gaan verdere ontmoetingen vanzelf.”

Inloopmomenten kunnen naast het zorgen voor ontmoetingen, ook een connectie met Buurt in Bloei opleveren, die mensen weer verder kan helpen richting meedoen,

zinggeving en zelfredzaamheid. Een verbinder gaf een voorbeeld over zijn inloopmomenten voor ouders op de lokale basisschool:

“Vier keer per jaar organiseren we samen met de basisschool een inloop voor ouders van kinderen die op de school zitten. Er worden partners uitgenodigd om iets te vertellen over wat zij doen in de wijk. Deze editie heb ik vanuit Buurt in Bloei een presentatie gegeven over onze visie en de kracht van de wijk. Onze stagiaire bakte ondertussen lekkere wafels. Er waren ongeveer 25 ouders op af gekomen en we hebben zeven nieuwe aanmeldingen voor kennismakings-/talentgesprekken.”

Het creëren van verbindingen kan ertoe leiden dat een inwoner met een gevoel van eenzaamheid dat nu in mindere mate of helemaal niet meer ervaart (het rimpeleffect). Daarentegen wordt in de duidingssessie door een verbinder aangegeven dat het organiseren van ontmoeting door activiteiten, zoals een koffie-inloop, niet altijd de oplossing is voor het tegengaan van eenzaamheid.

“Veel mensen denken dat je eenzaamheid oplost door activiteiten te organiseren, waar inwoners aan deelnemen. Alleen institutionele ontmoeting kan soms ook eenzaamheid versterken.”

Eenmalige activiteiten worden vaak geïnitieerd door tijdelijke initiatiefnemers ('passanten'). Daarbij ontbreekt doorgaans een structureel karakter en eigenaarschap in de buurt. Hoewel dergelijke activiteiten buurtbewoners incidenteel samenbrengen, zijn ze meestal niet gericht op het bevorderen van onderlinge kennismaking en het versterken van duurzame verbindingen in de buurt.

Meedoen

Indicatoren

- Inwoners zijn (samen) actief in de wijk
- Inwoners doen activiteiten/(vrijwilligers)werk passend bij hun talenten
- Aantal deelnemers + ervaring 'Kom tot bloei' training

Inwoners zetten zich met hulp van Buurt in Bloei gezamenlijk in voor hun wijk. Buurt in Bloei stimuleert ze om deel te nemen aan activiteiten en (vrijwilligers)werk dat past bij hun talenten. In gesprekken met inwoners wordt zowel door verbinders als generalisten vaak gebruik gemaakt van de talentenscan. In totaal zijn nu bijna 2.400 talentenscans uitgevoerd. Waar de ene verbinder de scan fysiek erbij pakt om met de inwoner samen door te lopen, heeft de andere verbinder de scan in zijn hoofd zitten en gebruikt deze als kapstok voor het gesprek. Dit laat zien dat het aantal 'uitgevoerde' talentenscans in de praktijk waarschijnlijk hoger ligt, aangezien niet alle scans worden geregistreerd in Wijs. Alle gesproken verbinders zijn enthousiast over het gebruik van de talentenscan, omdat het inwoners helpt en inzichtelijk maakt waarmee ze aan de slag kunnen. Dit geeft volgens hen veel energie.

	2023	2024	KPI
Aantal talentenscans	-	2397	-
Aantal deelnemers Kom tot Bloei training	40	34	-
Aantal deelnemers De Wijk Werkt! training	45	76	-
Aantal deelnemers overige trainingen	53	9	-
Totaal aantal deelnemers trainingen	138	119	120

Daarnaast worden jaarlijks meerdere *Kom tot Bloei* trainingen gegeven. In 2024 hebben 34 inwoners zo'n training gevolgd, waarvan 12 inwoners met een PW-uitkering. In 2023 waren dat 40 inwoners, waarvan 13 met een PW-uitkering. Een

enthousiaste deelnemer beschrijft dat het fijn was om in groepsverband met talenten bezig te zijn en elkaar te ondersteunen om die te vinden:

"Ik wist eigenlijk al wat mijn talenten waren, maar het was leuk om er met andere mensen over te praten."

Deze specifieke deelnemer heeft mooie stappen gemaakt dankzij Buurt in Bloei. In coronatijd was hij sterk vereenzaamd. Sinds het volgen van de *Kom tot Bloei* training doet hij vijf dagdelen vrijwilligerswerk, onder andere bij een taalcafé en in een activiteitscentrum. De verbinder waarmee hij veel contact heeft, heeft hem voorgesteld aan de verschillende ontwikkelplaatsen waarmee hij samenwerkt.

Ook De Wijk Werkt! training draagt bij aan het meedoen in de wijk en ontdekken van talenten. In 2024 namen 76 inwoners deel aan deze training, waarvan 40 inwoners met een PW-uitkering. Dat is bijna een verdubbeling ten opzichte van 2023: toen namen 45 inwoners deel aan de training, waarvan 20 met een PW-uitkering. In het logboek komen twee voorbeelden naar voren waaruit blijkt dat het inwoners is gelukt om naar aanleiding van de training een betaalde baan te vinden. Zo vermeldde een verbinder:

"Afgelopen dinsdag hadden we een teamdag tijdens de training De Wijk Werkt!. Eén van de deelnemers had zelf het initiatief genomen om deze ochtend te organiseren. Hij kwam met het idee om dat in de rol van Sinterklaas te doen. Het werd een superleuke ochtend: voor iedereen had hij een persoonlijk verhaal én een zelfgemaakt cadeautje. Het zorgde voor veel complimenten en inspiratie. Twee deelnemers hebben inmiddels een betaalde baan gevonden!".

Figuur 1. Bijeenkomst van De Wijk Werkt! training (bron: logboek)

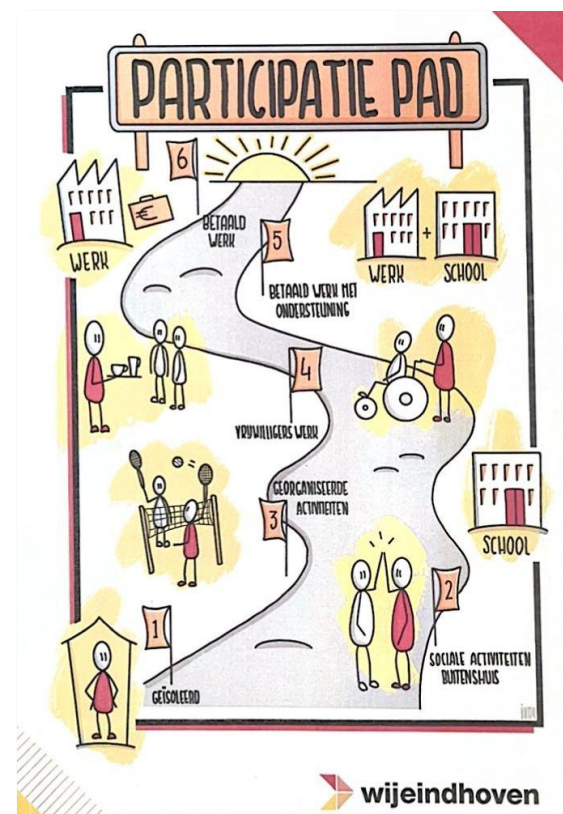
Daarnaast laat een oud-deelnemer van De Wijk Werkt! training weten dat ze naar aanleiding van de training een vrijwilligersplek heeft gevonden in de bibliotheek. Ze zegt daarover:

“De training gaf me net dat zetje om meer van mezelf te vragen en breder te kijken dan alleen koffie schenken voor ouderen. Ik zit nu op een goede plek voor mij en ben trots op wat ik heb bereikt.”

Dit positieve beeld wordt bevestigd door cijfers uit de evaluatie van drie edities van De Wijk Werkt! training in Stratum. Waar bij de start van de training bijna iedereen onderaan het participatiepad (zie figuur 2) stond, was dat één tot twee jaar later het tegenovergestelde het geval. Een groot deel had betaald of onbetaald werk gevonden en geen van de deelnemers zat meer geïsoleerd thuis (zie bijlage 2 voor

de precieze cijfers). Vergelijkbare cijfers en evaluaties ontbreken voor de andere wijken in Eindhoven. Er is hierop ook geen KPI met de gemeente afgesproken. Wel gaf een verbinder in de duidingssessie aan dat alle deelnemers van De Wijk Werkt! training in zijn wijk een stap op het participatiepad hadden gezet. Welke stappen ze hebben gezet, is niet bekend. Het feit dat inwoners deelnemen aan de training is echter al een stap op het participatiepad an sich.

Figuur 2. Praatplaat van WIJ Eindhoven met de stappen op het participatiepad

Daarnaast geven inwoners aan dat De Wijk Werkt! training hen niet alleen arbeidsmarktgerichte vaardigheden bijbrengt, maar hen vooral ook zelfvertrouwen geeft. Dit komt door de talentgerichte benadering. Zo vertelt een inwoner dat zij na De Wijk Werkt! training weer durfde te solliciteren, omdat ze zich (weer) bewust was van haar talenten en vaardigheden:

“Ik werd erg onzeker van de afwijzingen die ik kreeg bij sollicitaties. Toen heb ik even niet meer gesolliciteerd. Na de training durfde ik het weer aan.”

En benoemt een verbinder in het logboek het volgende als het mooiste resultaat van de week:

“We hebben ondanks vele ziekten bij de training een hele fijne bijeenkomst gehad. De deelnemers hebben zichzelf gepresenteerd en voor de groep gestaan. Ze gaven aan zich zelfverzekerder te voelen.”

Ook wordt zowel in het logboek als door deelnemers zelf meermaals benoemd dat het bezoeken van ontwikkelplaatsen met De Wijk Werkt! training als zinvol en inspirerend wordt ervaren en een belangrijk onderdeel van de training is. In het logboek komt naar voren:

“Het openen van ogen bij de groep inwoners van De Wijk Werkt! training tijdens een wijkwandeling langs drie bruisende ontwikkelplekken.”

“Met de training op werkbezoek geweest bij WGT en het bedrijf Brainport Assembly. Hierbij hebben zeven deelnemers meer vernomen van het

werkgelegenheidsteam en de mogelijkheden van sociaal ondernemen. De deelnemers kunnen vanuit hier reflecteren op mogelijkheden voor henzelf.”

“We zijn met de training op veel plekken geweest. Dat stimuleert om weer rond te kijken en bezig te zijn.”

De Kom tot Bloei training en De Wijk Werkt! training samen genomen zie je een toename van het aantal deelnemers van de trainingen: van 85 in 2023 naar 110 in 2024. Daarbij lijkt een verschuiving te zien van deelnemers van de Kom tot Bloei training naar de uitgebreidere De Wijk Werkt! training. Als het aantal deelnemers van de overige trainingen erbij wordt opgeteld, wordt de KPI van de gemeente van 120 deelnemers zo goed als behaald (138 in 2023, 119 in 2024).

Zingeving

Indicatoren

- Inwoners ervaren dat zij een zinvolle bijdrage leveren aan de buurt of aan een ander
- Inwoners doen iets voor een ander in de buurt
- Inwoners doen iets wat zij eerder niet deden (nieuwe activiteiten)

Het gevoel van nuttig zijn, een zinvolle bijdrage leveren aan de buurt of een ander, geeft energie en levenskracht. Aldus een inwoner die met een groepje buurtactiviteiten organiseert:

“We vinden het geweldig van onszelf. We zijn aanpakkers. Als wij binnenkomen, staat alles in tien minuten klaar en als we weggaan is alles zo weer schoon.”

Buurt in Bloei stimuleert dat inwoners zich inzetten voor hun wijk en deze energie ontdekken. Energieke inwoners met ideeën kunnen anderen weer stimuleren om zich in te zetten voor hun buurt. Verbinders ondersteunen dit proces en hier ontstaan mooie initiatieven uit. Zo zegt een verbinder:

“Er was een inwoner die in haar eigen wijk samen met buurtbewoners elektriciteitskastjes heeft geschilderd en dit verder wil uitbreiden naar meer buurten om daar ook de kastjes op te fleuren.”

Een andere bron van energie voor inwoners is het doen van nieuwe dingen. Verbinders komen veel mensen tegen die enigszins vastzitten in een dagelijkse routine, waarbij eenzaamheid vaak een grote rol speelt. In de gesprekken met verschillende verbinders vertelden zij hoe ze veel bezig zijn met het stimuleren van mensen om iets nieuws te durven doen buiten de deur. Dit kan een grote drempel zijn, maar als ze er eenmaal overheen zijn, volgen vaak meer nieuwe stappen (het rimpeleffect). Ze benoemen dan ook dat ze vaak de eerste keer met een inwoner meegaan naar een activiteit of een koffie-inloop. Een verbinder vertelde over een jonge vrouw met een jong kind, die voorheen nauwelijks buiten kwam:

“Die moeder zat 24 uur per dag met haar kind in huis. Ze gaat nu elke week in het buurthuis twee uurtjes poetsen. Zij is even van het kindje weg, we zien haar meer op straat. Voor haar is het essentieel geweest. Het is een heel klein dingetje, maar voor haar een mooie stap.”

Een andere verbinder vertelt in het logboek over dat hij een inwoner had geholpen, die iets nieuws is gaan doen en zich hierbij inzet voor anderen in de buurt. De bijgevoegde foto laat het buurthuis zien.

“Deze week hebben een inwoner en ik doorgepakt op haar interesse om te gaan bakken. Ze gaat na de kerst elke dinsdag een cake bakken voor de buurt. Dit lijkt no big deal, maar deze vrouw is uitbehandeld bij de ggz en beschikt over een euthanasieverklaring. Ik hoop dat we zo mooie weken kunnen maken samen waarin zij een waardevolle bijdrage kan leveren, zowel voor zichzelf als de buurt, waarbij ze zingeving en waardering mag ervaren.”

Figuur 3. Het buurthuis waar de inwoner wekelijks een cake bakt (bron: logboek)

Zelfredzaamheid

Indicatoren

- Inwoners kunnen een (gemeenschappelijke) vraag formuleren
- Inwoners ervaren steun van hun omgeving, zoals buurtgenoten, vrijwilligers of een verbinder

Verbinders ondersteunen inwoners bij het formuleren van een – al dan niet gemeenschappelijke – vraag. Verbinders gaan met hen op zoek naar wat zij nodig hebben en wat hen zou kunnen helpen. Erachter kunnen komen wat je nodig hebt, is een belangrijke eerste stap richting zelfredzaamheid. Om die zelfredzaamheid te vergroten, is het volgens verbinders van belang om de vraag achter de oorspronkelijke vraag te herkennen. Dit heeft als doel om erachter te komen wat de hulpvraag van de inwoner(s) is, zodat deze zo duidelijk mogelijk geformuleerd kan worden:

“Mijn rol was afpellen tot we bij haar wens uitkwamen.”

“Door de juiste vragen te stellen kwamen we erachter wat voor hem belangrijk is.”

Een cruciale volgende stap richting zelfredzaamheid is het kunnen vinden én ervaren van steun van de omgeving, zoals buurtgenoten, vrijwilligers en ook de verbinder zelf. Buurt in Bloei streeft ernaar om die steun te verlenen, maar vooral te stimuleren dat die steun onderling gegeven wordt door inwoners. Verbinders bieden bijvoorbeeld ondersteuning door een eerste keer mee te gaan naar een activiteit om de drempel te verlagen. Meerdere verbinders geven aan dat inwoners dit als prettig ervaren. Zo zei een inwoner die de *Kom tot Bloei training* had gevolgd dat de betrokken verbinder hem had meegenomen en voorgesteld aan verschillende

ontwikkelplaatsen in de wijk. Dat hielp hem enorm in het leren kennen van die plekken en het op gang brengen van het contact.

Het zorgen voor zelfredzaamheid lukt echter niet altijd, gaven verschillende verbinders aan. Het gebeurt ook dat mensen die verbonden worden aan een ontwikkelplaats niet (durven) terugkeren, dat er uiteindelijk toch geen klik is tussen inwoners bij een gemaakte match of dat mensen niet mobiel genoeg zijn om er zelf op uit te gaan. Verschillende verbinders vinden het een lastige afweging hoe deze inwoners dan wel te ondersteunen. En kiezen er dan voor om zelf langs te gaan voor een gesprek.

“Laatst ging ik langs bij een oudere dame die nooit de deur uit kwam. Sinds het overlijden van haar man kwam ze nergens meer. Ze had ook geen rijbewijs en durfde niet meer te fietsen. Ik ging toen samen met haar naar het wijkcentrum, een paar honderd meter van haar vandaan. Ik heb haar toen opgehaald en zijn we samen te voet naar het wijkcentrum gegaan. Dat ging toen hartstikke goed. Ze deed mee met de koffie inloop en vond het hartstikke gezellig. Ze zei dat ze hier vaker naar toe zou gaan en vriendinnen zou meenemen. Alleen later hoorde ik dat ze niet meer is geweest.”

Wel blijft de verbinder in contact en faciliteert de inwoner door het stellen van de juiste vragen. Ook denkt de verbinder mee over opties om toch de deur uit te gaan, als dat de vraag van de inwoner is.

3.2 Sociale cohesie in de wijk

Het tweede hoofddoel van Buurt in Bloei is het versterken van de sociale cohesie in de buurt. In het logboek dat verbinders hebben bijgehouden, komen veel voorbeelden naar voren waaruit blijkt dat Buurt in Bloei ook daadwerkelijk bijdraagt aan het verhogen van de sociale cohesie in de buurt (31 keer). Sociale cohesie wordt versterkt aan de hand van vier subdoelen: duurzame verbinding tussen inwoners, verbinding met de wijk, inzet voor elkaar en thuisgevoel.

	2023	2024	KPI
Aantal inwonersnetwerken (totaal)	44	63	50
Aantal inwoners betrokken bij inwonersnetwerken (totaal)	366	475	-
Aantal nieuwe inwonersnetwerken	11	19	-
Aantal inwoners dat zich aanbiedt voor een WIJ match	-	82	-
Aantal matches (totaal)	1.119	948	1.000
<i>Inwoner – inwoner</i>	413	392	-
<i>Inwoner – ontwikkelplaats</i>	653	458	-
<i>Ontwikkelplaats – ontwikkelplaats</i>	53	98	-
Aantal ontwikkelplaatsen	-	490	450

Duurzame verbinding inwoners

Indicatoren

- Aantal nieuwe inwonersnetwerken + unieke deelnemers daaraan
- Aantal duurzame matches tussen inwoners
- Aantal inwoners dat zich aanbiedt voor een WIJ match

In 2024 waren in totaal 63 inwonersnetwerken (waarvan 19 nieuwe netwerken) via Buurt in Bloei actief in Eindhoven, ten opzichte van 44 in 2023 (waarvan 11 nieuwe netwerken). Hieraan hebben 475 inwoners deelgenomen (366 in 2023). Er heeft dus een duidelijke toename plaatsgevonden in zowel het aantal netwerken als het aantal inwoners dat hieraan deelnam. Verbinders kunnen ervoor zorgen dat mensen

met dezelfde wens of behoefte elkaar vinden door middel van zo'n netwerk. Een voorbeeld is een verbinder die een inwonersnetwerk faciliteerde, bestaande uit inwoners die op zoek zijn naar sociale contacten na het wegvallen van een dierbare. Acht inwoners zijn nu aan elkaar verbonden en ondernemen sociale activiteiten met elkaar.

Een ander voorbeeld is het inwonersnetwerk DOEN (Doornakkers Oud en Nieuw). Verbinders zijn naar aanleiding van het uitdelen van flyers in de wijk in contact gekomen met een aantal inwoners. Deze groep werd steeds groter, waarbij verbinders in eerste instantie de ontmoetingen faciliteerden. Door de jaren heen is de groep uitgegroeid tot een zelfsturende en krachtige groep, waarbij inwoners uit het oude en nieuwe deel van de wijk samen komen. Waar verbinders in het begin tijd moesten investeren, zijn hun taken nu veranderd naar het onderhouden van en waar nodig adviseren, sturen en ondersteunen.

Om deze netwerken duurzaam en zelfstandig te maken, gebruiken verbinders een faciliterende aanpak:

“Soms komen inwonersnetwerken in aanraking met het aanvragen van subsidies. Als zij dat ingewikkeld vinden, dan ondersteun ik ze daarbij. Het is de kunst om het niet uit handen te nemen, want dan is het een quick fix. Maar om de weg voor ze vrij te maken en ze het zelf te laten doen.”

Er zijn in 2024 392 matches tussen individuele inwoners gemaakt. Bij het maken van deze matches worden vraag en aanbod van inwoners aan elkaar gematcht, met het

doel een duurzame verbinding² tussen hen te laten ontstaan, die zonder veel verdere betrokkenheid van de verbinder kan voortduren. Daarvoor overwegen verbinders zorgvuldig hoe inwoners elkaar zouden kunnen helpen: de verbinding moet twee kanten op betekenis geven. Dit vergt creativiteit en inlevingsvermogen van verbinders. Zo beschreef een verbinder de volgende match:

“Zo had ik drie weken terug een match gemaakt. Dat ging om een ernstig slechtiende meneer. Hij woonde alleen, zat in een rolstoel, had een heel klein netwerk en kwam nauwelijks het huis uit. Vroeger werkte hij als vormgever. Ik vroeg of hij hier niet nog iets mee zou willen. Dat wilde hij heel graag, maar hij was bang dat het niet kon en hij wist niet hoe. Toen ben ik voor hem op zoek gegaan naar iemand die hem kan helpen met schilderen. Het leek een complexe zoektocht. Maar verrassend snel maakte ik via een collega kennis met een vrouw uit Egypte die de kunstacademie heeft gedaan en graag vrijwilligerswerk wilde doen. Na vijf minuten zei ze al dat ze het wilde doen; ze had allerlei ideeën en was heel enthousiast. Nu schilderen ze iedere week samen. Hij komt echt al tot resultaten. Het zijn geen meesterwerken, maar hij vindt het heel leuk om te doen. En zij leert Nederlands door dit samen met hem te doen. Dit is echt een succesvoorbeeld, en zo heb ik er nog wel een paar.”

² In Wijs wordt niet geregistreerd in hoeverre sprake is van een ‘duurzame’ match.

Verbinding met de wijk

Indicatoren

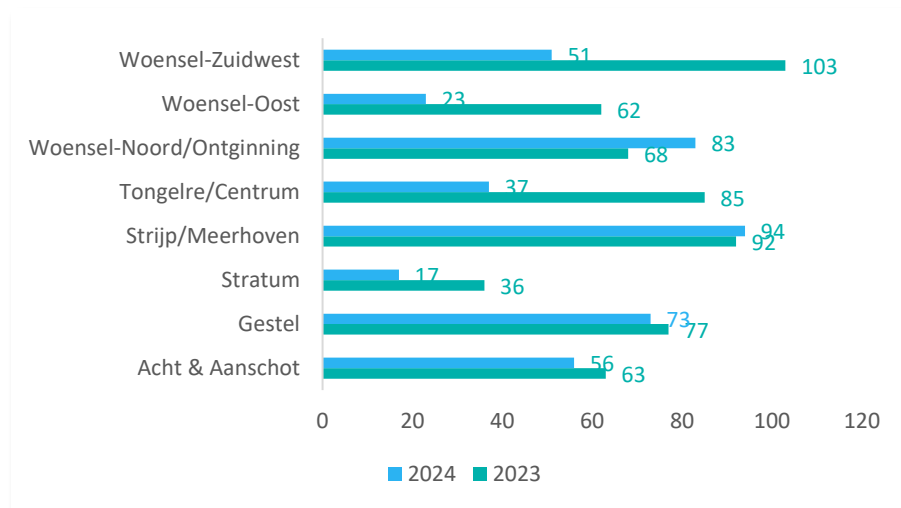
- Aantal ontwikkelplaatsen: nieuw + totaal
- Aantal duurzame matches tussen inwoner en ontwikkelplaats
- Totaal aantal deelnemers ontwikkelplaatsen
- Spin-off verbindingen ontstaan na match ontwikkelplaats

In 2024 waren er in totaal 490 ontwikkelplaatsen.³ Dit is hoger dan het aantal dat is afgesproken met de gemeente (450). In hetzelfde jaar zijn 458 inwoners gematcht met ontwikkelplaatsen. Dat is lager dan in 2023: toen waren er 653 matches. Het verschil tussen 2023 en 2024 valt moeilijk te verklaren: er kunnen verschillende factoren meespelen waarom het aantal matches in een jaar lager is. Om trends te zien, is het nodig om over een langere periode te kijken. Deze cijfers zijn echter nog niet beschikbaar.

Wel zien we verschillen tussen wijken (zie figuur 4). In Stratum, Tongelre en Woensel-Zuidwest hebben in 2023 meer matches plaatsgevonden dan in 2024. In Strijp/Meerhoven en Woensel-Noord/Ontginning is het beeld juist andersom. Daarentegen wordt vanuit het idee van de Koers Sociaal (2)040 ongelijk geïnvesteerd voor gelijke kansen. Dat betekent dat wordt geïnvesteerd op basis van de vraag in de wijk. Dat kan dus verschillen per wijk.

³ Het aantal *nieuwe* ontwikkelplaatsen is als indicator opgenomen, maar in Wijs wordt alleen het aantal ontwikkelplaatsen op dat moment geregistreerd. Deze gegevens zijn dus niet bekend.

Figuur 4. Aantal matches tussen inwoners en ontwikkelplaatsen in 2023 en 2024 (bron: Wijs)

Een geïnterviewde verbinder gaf een voorbeeld van een geslaagde match tussen een inwoner en een ontwikkelplaats in de wijk:

“Een inwoner vertelde me dat hij sinds ons bezoek aan het Recovery College (een stichting voor mensen met psychische kwetsbaarheid) drie keer per week aansluit bij activiteiten en een stappenplancursus gaat volgen met supportgroep.”

Een andere verbinder vertelt over hoe hij in contact kwam met een man met morbide obesitas, die al jaren eenzaam thuis zat en nauwelijks de deur uit kwam. Door de match met twee ontwikkelplaatsen hervond de inwoner nieuwe energie. Dit zorgde voor een rimpeleffect. Doordat hij weer goed in zijn vel zat, zette hij zich in voor andere mensen in zijn netwerk. In het registratiesysteem van WIJeindhoven,

genaamd Wijs, wordt dit resultaat geregistreerd als een match met twee ontwikkelplekken, maar de werkelijke impact van de match is nog veel groter.

“Zijn psychisch welzijn was gestegen, alleen al omdat hij naar die plekken terugging. Een jaar later was hij honderd kilo kwijt en had hij vijftien verschillende mensen geholpen, waaronder een alleenstaande moeder die hij aan een woonruimte had geholpen. Ik vroeg hem wat voor hem de omslag heeft gemaakt. Daarop antwoordde hij: dat heb jij gedaan. Als ik iets over zijn gewicht had gezegd, was hij afgehaakt. Maar ik heb hem op z’n gemak laten voelen, waardoor hij het vertrouwen heeft gekregen om het zelf te doen. Dat was een heel mooi compliment.”

Daarnaast gaven deelnemers van De Wijk Werkt! training waar we bij aansloten aan dat hun deelname aan de training ook hun binding met de wijk heeft versterkt. En dat gebeurt op veel verschillende manieren:

“Ik deed voorheen altijd vrijwilligerswijk buiten mijn eigen wijk. Ik kom door deze training pas tot de ontdekking hoeveel er eigenlijk in mijn eigen wijk, buiten mijn gezichtsveld, gebeurt. De wijk gaat nu pas voor mij open.”

Figuur 5. Een druk bezochte psysalon (bron: logboek)

“De training was goed voor mijn integratie in Nederland. Ik heb meer informatie gekregen over de wijk. Dat vind ik heel belangrijk, want het kan helpen om een start te maken in Nederland en om werk te vinden.”

“Ik had vooral slechte ervaringen met een paar Turkse burens. Alleen door de Wijk Werkt! training heb ik positieve ervaringen opgedaan met de Turkse gemeenschap, doordat we langs Turkse organisaties in de wijk gingen.”

Wel kwam in verschillende gesprekken met inwoners naar voren dat er meer behoefte is aan activiteiten en vrijwilligerswerk in bepaalde buurten; de mogelijkheden zijn niet altijd om de hoek. Zo zei een inwoner tijdens een soepmoment:

“Er is hier wel wat te doen, maar nog niet genoeg. Het zou goed zijn als er nog meer activiteiten hier in de buurt komen. Bijvoorbeeld eens per week samen koken en eten.”

De rol van de verbinder is om hierin te faciliteren en inwoners te mobiliseren. Uiteindelijk moeten de inwoners in beweging worden gezet om deze witte vlekken te vullen.

Daarnaast gaven meerdere binders aan dat het in de nieuwere wijken van Eindhoven vaak ontbreekt aan plaatsen om met elkaar bijeen te komen.

“Nieuwe wijken zijn gebouwd zonder hart, geen buurthuis, geen ontmoetingsplek.”

Veel activiteiten die voortkomen uit de aanpak Buurt in Bloei trekken ouderen aan, bijvoorbeeld de koffie-inloop in het buurthuis. Voor ouderen is het belangrijk dat de activiteiten geografisch goed verspreid door de stad zijn, en daarmee op loopafstand te bereiken. Of op een plek die met het openbaar vervoer goed bereikbaar is, zoals het centrum. “Als je moet lopen met rollator, is het te ver”, vertelde een actieve inwoner over één van de ontwikkelplaatsen.

Inzet voor elkaar

Indicatoren

- Aantal nieuwe inwonersnetwerken + unieke deelnemers daaraan
- Aantal duurzame matches tussen inwoner en ontwikkelplaats
- Aantal inwoners dat zich aanbiedt (aanbod vacatures) voor een WIJ match
- Totaal aantal deelnemers ontwikkelplaatsen

Een ander helpen geeft een goed gevoel. Verbinders faciliteren inwoners om anderen te helpen. Dit gebeurt zowel via inwonersnetwerken als via individuele matches en matches met ontwikkelplaatsen. Het idee van willen helpen, en op welke manier, laten binders zoveel mogelijk bij inwoners zelf vandaan komen: zij hebben het meeste inzicht in wat mensen in hun omgeving nodig hebben. Een voorbeeld is het volgende, gerelateerd aan een ontwikkelplaats.

“Een vrijwilliger van het taalcafé merkte dat vrouwen die aangehaakt zijn, stoppen zodra ze kinderen krijgen. Dat vond zij heel erg zonde. Nu organiseert zij taallessen speciaal voor jonge moeders, wij ondersteunen haar daarbij.”

Bij individuele matches is vaak ook sprake van een inwoner die een ander helpt. Daarbij is het belangrijk dat er tegemoet gekomen wordt aan een eigen behoefte.

Zo gaf een verbinder het volgende voorbeeld waarin zij heeft gezorgd voor de match tussen inwoners:

“Een oudere dame met een beperkt sociaal netwerk (83) heeft een tuin die vol staat met wildgroei. Ze baalt hier erg van, omdat ze er steeds tegenaan kijkt. Helaas lukt het haar zelf niet om deze bij te houden, vanwege fysieke klachten. Via een generalist ben ik bij een meneer uitgekomen die graag iets zou willen doen en die het leuk lijkt om iets in de tuin te doen.”

Naast de reguliere matches zijn er ook nog inwoners die zich hebben aangemeld voor een WIJ match, en dus een vraag hebben voor een andere inwoner of graag iets willen doen voor een ander, maar nog niet zijn gematcht. Momenteel zijn dat 82 inwoners.⁴

Thuisgevoel

Indicatoren

- Inwoners voelen zich thuis in de buurt
- Inwoners uit de buurt (her)kennen elkaar
- Inwoners hebben het gevoel erbij te horen in de buurt
- Inwoners hebben vertrouwen in elkaar

Tot slot is een cruciaal doel van Buurt in Bloei dat inwoners zich thuis voelen in de buurt. Uit de interviews bleek dat dit doel ten grondslag ligt aan alle andere doelen: vertrouwen en een gevoel van verbinding zijn nodig om mee te doen en je in te zetten voor de mensen om je heen, maar ook om hulp te kunnen vragen aan burens wanneer je dat nodig hebt. Tegelijk worden vertrouwen en een gevoel van

verbinding gecreëerd dóór eropuit te gaan, mensen in de omgeving te ontmoeten en te leren kennen. Je zou kunnen zeggen dat het creëren van genoeg vertrouwen om stappen te zetten richting de groei van nog meer vertrouwen, de hoofdrol is van verbinders.

Daarnaast is het (her)kennen van buurtbewoners een belangrijke pijler voor het thuisgevoel van inwoners en daarmee een van de indicatoren voor dit subdoel. De inzet van Buurt in Bloei zorgt ervoor dat meer inwoners elkaar leren kennen, bijvoorbeeld door het voeren van etagegesprekken in flatgebouwen. Zo geeft een verbinder aan:

“Bij een flat in de wijk zouden signalen zijn van eenzaamheid en onveiligheidsgevoelens. Samen met collega’s zijn we etagegesprekken gaan doen, zodat mensen elkaar leerden kennen en we wensen konden ophalen. We gingen langs 5 etages en hebben 25 van de 58 woningen bereikt. Een mooie opkomst. Toen zijn we gaan kijken wat de wensen van de inwoners waren om deze te groeperen. Nu gaan drie flatbewoners samen wekelijks sjoelen en een ander groepje schildert nu regelmatig samen. Je ziet van alles gebeuren.”

Verder geeft een inwoner aan hoe zij via Buurt in Bloei op een andere manier haar buurtbewoners beter heeft leren kennen:

“Ik dacht eerst dat ik iedereen in de buurt wel kende, maar door het vrijwilligerswerk bij het taalcafé weet ik dat er op verschillende plekken in mijn

⁴ Deze gegevens worden niet historisch vastgelegd, dus de aantallen voor 2023 en 2024 zijn niet bekend.

buurt Koerden wonen. Ik ben anders gaan kijken naar de problemen waar ze tegenaan lopen.”

Aanvullend zegt de inwoner dat deze kennis over haar buurtgenoten haar meer bewustzijn en begrip heeft opgeleverd.

Het gevoel erbij te horen in de buurt is ook deel van thuisgevoel. Verbinders proberen inwoners die een gevoel van eenzaamheid ervaren te enthousiasmeren om situaties op te zoeken waarin ze dat gevoel krijgen. Een geïnterviewde verbinder beschreef dat als volgt:

“Ik neem ze mee naar situaties waarin het tegenovergestelde van wat zij denken wordt bewezen. Zodat ze zien dat mensen geïnteresseerd zijn in hen, en dat ze welkom worden geheten.”

Als zelfverzekerdheid en onderling vertrouwen tussen inwoners groeien, groeit ook de bereidheid om zich voor elkaar en voor de buurt in te zetten. Een voorbeeld dat een verbinder gaf is het volgende:

“Ik heb een inwoner gesproken, die vanuit Jordanië naar Nederland is gekomen. Hij heeft zijn vrouw en drie kinderen destijds achter moeten laten. Hij woont nu twee jaar in Nederland. Na ons gesprek heeft hij zich gelijk aangemeld bij taallessen in de wijk (Woordenschat). Door de taallessen voelt hij zich gelijk een stuk zekerder. En omdat ik iets voor hem heb betekend, wil hij zich ook gaan inzetten voor zijn buurt.”

Een ander prachtig voorbeeld om dit hoofdstuk mee af te sluiten, is een groep buurtbewoners die gezamenlijk een nieuwe groep inwoners welkom wilden heten, ondersteund door een verbinder die wij interviewden:

“Ik heb een groep enthousiaste vrijwilligers in contact gebracht met de lokale opvang voor vluchtelingen. De inwoners wilden met behulp van jamsessies hun nieuwe straatgenoten een warm welkom heten.”

Dit heeft ertoe geleid dat twee vluchtelingen zijn aangesloten bij het groepje inwoners, dat iedere maand samenkomt voor een avond muziek maken. Ook heeft de verbinding tot een mooi rimpeleffect geleid: de verbinder is in contact gekomen met de zoon van een van deze twee vluchtelingen, een violist. De verbinder heeft de zoon voorgesteld bij het Muziekgebouw in Eindhoven, waarna de zoon meerdere concerten heeft gegeven voor duizenden mensen. De verbinder zegt daarover:

“Hij heeft zelf een vervolg gegeven aan de kennismaking. Sindsdien heeft hij niet meer bij mij of andere professionals voor vragen aangeklopt, maar heeft zijn eigen weg gevonden. Door deze verbinding te maken, is hij echt zelfredzaam geworden.”

Portretten van inwoners

Om de effecten van Buurt in Bloei voor inwoners in beeld te brengen, schetsen we op basis van alle verhalen van inwoners enkele (anonieme) portretten.

Iris (39 jaar)

Iris woont met haar dochter in de wijk. Ze is een alleenstaande ouder. Iris verloor haar baan en ontvangt een uitkering. Toen kwam ze in contact met een generalist van WIJJeindhoven. De generalist vroeg aan haar: *"is vrijwilligerswerk niet wat voor jou?"*

Nu runt Iris al 10 jaar lang een taalcafé, bestempeld als ontwikkelplaats binnen de aanpak Buurt in Bloei. Eerst sloot ze aan als vrijwilliger, maar resulteerde uiteindelijk in dat zij de leiding kreeg over het taalcafé. Tijdens een pas op de plaats gesprek vertelt ze dat het haar heel veel heeft gebracht, zoals het hebben van meer contacten in de buurt en bewustwording van haar talent voor lesgeven. Maar de grootste meerwaarde zit voor Iris in *"de diversiteit aan mensen die ik heb leren kennen en de vriendschappen die zijn ontstaan"*.

Het taalcafé als ontwikkelplaats omschrijft zij als volgt *"Mensen komen hier als vluchteling binnen of zijn een expat en werken voor ASML. Wat ik heel mooi vind aan het taalcafé, is dat je ziet dat iedereen verbinding zoekt. Alleen iedereen gaat dat op een andere manier aan."* Door het taalcafé herkennen buurtbewoners elkaar op straat, leren ze elkaars cultuur en achtergrond kennen, krijgen ze meer begrip voor elkaar, en ondernemen ze activiteiten met elkaar. Zo zijn twee deelnemers van het taalcafé samen een dag op pad gegaan naar Den Bosch. Er ontstaan dus ook vriendschappen. Het café draagt naast het leren van de taal vooral bij aan verbinding in de buurt.

Lies (70 jaar)

Lies kwam in een flat wonen waar ook veel andere senioren wonen. Ze wilde graag contact leggen met haar buren. Ze merkte dat veel van de senioren in de flat alleen woonde en eenzaam waren. Ook viel haar op dat in de wijk weinig plek is voor ontmoeting. Lies wilde hier graag iets aan veranderen: *"Wat we vooral moeten doen is verbinden en koffie drinken."*

Ze leerde Buurt in Bloei kennen door een bericht op Facebook. Door te reageren op het bericht kwam ze in contact met een verbinder. De verbinder hielp haar met het maken van flyers en visitekaartjes die inwoners kunnen meegeven aan andere inwoners, waarvan zij denken dat ze misschien ook behoefte hebben aan verbinding en gezelligheid. Daarnaast helpt de verbinder de inwoners met de zoektocht naar een passende ruimte om samen te komen.

De groep senioren komt nu door Buurt in Bloei één keer in de twee weken bij elkaar om te ontmoeten, kletsen en spelletjes te doen. Ze zijn vaak met een groep van ongeveer 35 senioren. Een andere inwoner die via Lies ook deelnemer is van het inwonersnetwerk laat weten: *"Wij zijn geen mensen die overal op af stappen, maar door Lies hebben we veel meer contacten. Mijn man vindt het geweldig."*

Ruby (54 jaar)

Ruby kwam een verbinder met de Buurt in Bloei bakfiets in de wijk tegen. Ze vertelde aan de verbinder dat ze graag meer te doen wil hebben en minder thuis wil zitten. Ook vertelde ze over wat ze leuk zou vinden om te doen. De verbinder is hiermee aan de slag gegaan en heeft meerdere activiteiten gevonden die bij Ruby passen. Daar sloeg Ruby op aan. Zo geeft ze nu naailes aan andere vrouwen en helpt ze met taallessen in de bibliotheek. Door het bijwonen van deze activiteiten heeft ze ook meer contacten in de buurt. Ze vertelt wat deze eerste ontmoeting en de activiteiten die eruit volgde haar hebben gebracht: *"Ik ben in de winter altijd depressief en dan lig ik mijn bed. Dus als ik iets te doen heb, dan heb ik een reden om eruit te gaan. Ik heb een vriendin hier tegenover, dat is super fijn. Zij is alleen, overdag doen we dan heel veel samen. Als ik een vrije middag heb, dan gaan we even samen iets doen."*

5 Werking van de aanpak

Om te kijken hoe de aanpak Buurt in Bloei bijdraagt aan het vergroten van de veerkracht van inwoners en het verhogen van sociale cohesie in de buurt, beschrijven we in dit hoofdstuk de werkzame elementen én de belemmerende factoren van de aanpak.

Werkzame elementen

Inzet van verbinders

Verbinders vormen de basis van de aanpak en zijn daarom ook essentieel. Inwoners en ontwikkelplaatsen kunnen aan elkaar worden gematcht, omdat de verbinder de wijk en haar inwoners goed kent en in staat is lijntjes te zien. Ook door inwoners zelf worden verbinders nadrukkelijk genoemd. Ze worden gezien als prettige personen, die geen druk op iemand leggen en iemand zien voor wie hij of zij is. Ook gaf een deelnemende inwoner van de *Wijk Werkt! training* aan dat ze door de verbinders een gevoel van zekerheid heeft gekregen:

“Er is een soort vangnet. Als ik iets niet kan vinden, dan kan ik terug naar de verbinders. Zij kunnen met me mee meedenken.”

Een verbinder geeft over de houding die zij aanneemt ten opzichte van inwoners aan:

“Ik kom bijna bij iedereen binnen. Je moet iets uitstralen. In een supermarkt komen ook mensen naar mij toe om een verhaal te vertellen. Ik wil nooit boven mensen staan, maar op gelijke voet. Laten we het samen doen: ik ben

niet meer dan dat jij bent. Dat heeft veel invloed. Je moet ook zelf als persoon kwetsbaar durven zijn. Bijvoorbeeld dat je aan een inwoner laat weten een slechte ochtend te hebben gehad.”

Laagdrempelige insteek

De aanpak heeft een laagdrempelige insteek. En dat wordt ook opgemerkt en ervaren door inwoners. Zo geven zij bijvoorbeeld aan dat ze het prettig vinden dat verbinders vaak een eerste keer meegaan naar een activiteit of naar het buurthuis. Ook wordt de houding van verbinders als laagdrempelig ervaren. Er wordt gekeken op welke manier ze samen iets met de inwoner kunnen oppakken, in plaats van dat *“iets over de schutting wordt gegooid”*.

Daarnaast zijn verbinders vaak fysiek aanwezig in de wijk en sluiten aan bij inwonersinitiatieven of activiteiten, bijvoorbeeld met de bakfiets of de Buurt in Bloei bus. Op deze manier zijn verbinders laagdrempelig te benaderen voor inwoners om een gesprek aan te gaan. Ook schuwen verbinders de deurbel niet: ze gaan regelmatig in de buurten waar zij werken de deuren langs om bijvoorbeeld mensen uit te nodigen voor evenementen of om informatie op te halen over waar mensen behoefte aan hebben in de buurt.

Integrale wijkteams

Generalisten en verbinders werken samen in buurt- en wijkteams. Deze integrale samenwerking binnen de wijkteams is essentieel voor de missie en visie van WIJeindhoven om altijd vanuit de sociale basis te werken. In de wijkteams wordt deze samenwerking als zeer waardevol ervaren. Verbinders geven aan dat het belang van de sociale basis en de rol van verbinders steeds meer wordt gezien door

generalisten. Doordat zij per wijk samen in een team zitten, wordt dit ook vergemakkelijkt. Ieder team heeft gezamenlijke casuïstiek en intervisie.

Volgen van het tempo van de inwoner en de buurt

Verandering is niet in een week bewerkstelligt. Je moet als verbinder het tempo van de buurt volgen, zodat je kan faciliteren wat voor de buurt van belang is. Dit vraagt tijd en aandacht. En daar is ruimte voor binnen de aanpak. Zo gingen we tijdens het meelopen met een verbinder langs een inwoner. Na een uur gesproken te hebben met de inwoner, kwam de laatste vijf minuten pas een concreet idee naar boven over wat de inwoner straks voor de wijk kon betekenen als ze met pensioen ging.

Ook tijdens de Gestel in Bloei week kwam een sprekend voorbeeld naar voren. Tijdens een 'Ontdek jouw talent inloophmoment' kwam een jongen van 17 jaar met zijn moeder langs. Hij ging niet meer naar school en was op zoek naar dagbesteding. Dat hij zelf het initiatief nam om bij de talentenmiddag aan te sluiten, laat zien dat hij zich welkom voelde door de manier waarop de verbinder hem had uitgenodigd. In gesprek met de verbinder kwamen ze tot een aantal ideeën, waarbij werd benadrukt om daar thuis rustig naar te kijken en over na te denken. Ook werd hij aangemoedigd om vooral naar de andere activiteiten te komen, zodat hij zich niet opgedrongen zou voelen:

“Het is heel belangrijk om de snelheid van de inwoner aan te houden. Als je te snel gaat voor de inwoner, dan haakt hij af.”

De jongen is diezelfde week naar de maatjesmiddag geweest, waar hij andere inwoners heeft ontmoet. Nu gaat hij wekelijks naar de ontmoetingsmiddag, waar hij

ook zijn verjaardag heeft gevierd. Daarnaast sluit hij maandelijks aan bij de kookworkshop, die door de maatjesmiddag tot stand is gekomen.

Positioneren van sleutelfiguren

In de verhalen van verbinders en inwoners komt naar voren dat bepaalde inwoners in de wijk fungeren als sleutelfiguur en daarmee als een belangrijke schakel in de wijk én voor Buurt in Bloei zelf. Deze inwoners nemen de rest van de wijk mee en enthousiasmeren andere inwoners in de wijk. Sommige inwoners zijn uit zichzelf al een sleutelfiguur, maar andere inwoners worden 'geactiveerd' door bijvoorbeeld de *Wijk Werkt! training*. De training kan een activatie zijn voor de inwoner om meer te doen in de buurt en vanuit daar uit te groeien naar een sleutelfiguur. Verbinders spelen een belangrijke rol in het positioneren van deze sleutelfiguren. Zo vertelt de volgende verbinder:

“Een mevrouw van 80 jaar wilde heel graag dat haar wijk een leuke plek is. We raakten aan de praat met deze inwoner. Zij organiseerde van alles in de stad, maar niet in haar eigen wijk. Toen is het balletje gaan rollen. Dat zij dat toen ging doen heb ik niet bedacht, maar zij kreeg zelf dat idee door met haar te kletsen.”

Ook vertelt deze verbinder over de meerwaarde van deze sleutelfiguur in de wijk:

“Zij is voor ons een kartrekker, een pareltje. Ze is ontzettend actief in de wijk. Dan zie je hoe belangrijk die personen of assets zijn. Zij zijn goud waard. Zij krijgen andere inwoners ook beter gemobiliseerd.”

Een sleutelfiguur weet precies hoe de wijk eruit ziet en wat de wijk nodig heeft. En kunnen daardoor de juiste verbindingen leggen.

Een ander voorbeeld van een 'pareltje' is een zeer actieve bewoonster van Bloemenbuurt Noord, die sinds 2019 een buurthuis runt met een bevriende buurvrouw. Buurt in Bloei ondersteunt haar actief bij haar activiteiten en kan gebruik maken van haar kennis over de buurt en haar netwerk.

“Wij geven tekenles, houden een koffieochtend, organiseren een handwerkmiddag en eten één keer per maand met ouderen op vrijdagavond. We hebben ook een boek uitgebracht met interviews met 30 mensen uit de buurt. Iedereen kent ons hier. We worden op handen gedragen. De burgemeester komt binnenkort op de koffieochtend. Daar ben ik heel trots op en blij mee”.

Belemmerende factoren en aandachtspunten

Verschillen in grondhouding

Uit gesprekken met verbinders blijkt dat samenwerkingspartners niet altijd bekend zijn met de ABCD-aanpak. Verbinders werken veel samen met professionals en organisaties in de wijk en iedere organisatie heeft zijn eigen opdracht en grondhouding. Dit leidt soms tot verwarring. Dit verschilt per wijk.

“De gemeente gaat er soms vanuit dat wij activiteiten organiseren voor de inwoners en inwoners daarin betrekken. Alleen wij werken andersom, we sluiten aan bij de beweging van de buurt en faciliteren dat waar het voor de inwoner over moet gaan. Die grondhouding moeten we vaak uitleggen.”

Rolverdeling tussen generalist en verbinder

De rolverdeling tussen verbinders en generalisten verschilt in de uitvoering nog vaak per wijk. Waar deze in sommige teams, zoals eerder beschreven, helder is en goed verloopt, geven verbinders uit andere teams aan dat de rolverdeling soms nog diffuus is. Zij ervaren dat iedereen nog op eigen eilandjes werkt. Ook omdat er wordt gewerkt met eigen KPI's en dashboards, ondanks een gedeelde visie en missie.

“Wij worden soms als middel ingezet, in plaats van dat we onderdeel zijn van het grotere geheel. Als we meer samen doen, kunnen we onze krachten bundelen.”

Daarnaast geldt ook voor generalisten dat nog niet iedereen getraind is in de ABCD-aanpak, waardoor verschillen in idee van rolverdeling tot verwarring kunnen leiden. Dit kan bijvoorbeeld zichtbaar worden wanneer een generalist verwacht dat de verbinder de talentscan invult en de match maakt voor de inwoner in zijn caseload, terwijl de verbinder ervan uitgaat dat de generalist dit zelf doet. In dit kader is de basistraining 'versterken sociale basis doe je zo' ontwikkeld voor de wijkteams en in 2024 – 2025 ge-pilot.

Balans in tijd en aandacht

Alle verbinders hebben drukke agenda's. Er wordt veel van hen verwacht: aanwezig zijn bij (interne) overleggen en trainingen, maar ook overleggen met samenwerkingspartners. Omdat zij worden gezien als het gezicht van de wijk. Terwijl verbinders ook vooral in de wijk aanwezig willen zijn. Wat dus een

belangrijke factor voor een succesvolle aanpak is. Het is voor hen zoeken hoe zij hun tijd moeten verdelen.

Ook inwoners merken dat verbinders het druk en eigenlijk te veel te doen hebben:

“Volgens mij heeft ze (verbinder) ook veel werk. Dat is chaotisch voor haar. Ik heb het idee dat ze zich hier niet volledig kan focussen.”

“Ik weet dat ze (verbinder) veel verschillende dingen doet. Misschien wel te veel. Ze moet elke keer haasten. Dat is misschien niet fijn voor haar.”

Een grens stellen

Niet alle inwoners zijn zelfredzaam genoeg om zich blijvend te verbinden aan anderen of ontwikkelplaatsen zonder begeleiding of ondersteuning. Dat is ook niet per se nodig. Het brengt wel de vraag met zich mee wanneer en op welke manier een grens moet worden gesteld aan het zoeken naar een passende verbinding. Een verbinder vertelt over inwoners waarbij het niet lijkt te lukken om een passende verbinding te vinden:

“We kunnen veel casussen snel afsluiten, maar ik heb ook casuïstiek waar ik al lang kom. Bij hen heb ik het actief zoeken een beetje opgegeven. In zo’n situatie zou ik een vrijwilliger uit de buurt moeten vinden die dat van mij overneemt, maar die weg heb ik dan vaak al bewandeld en blijkt het niet te klikken. Het is ook veel om van een vrijwilliger te vragen. De inwoners om wie het gaat zijn vaak lieve mensen, dus vind ik het lastig om los te laten. Ze vinden het vaak zo fijn als ik langs kom.”

Tijd en aandacht van verbinders zijn niet onbeperkt, zoals eerder beschreven.

Blijven investeren in een verbinding kan ten koste gaan van andere inwoners die wel kunnen worden geholpen.

Bekendheid en bereik van Buurt in Bloei

Buurt in Bloei is voor inwoners niet altijd zichtbaar, zo blijkt uit de gesprekken met inwoners. Ook verbinders geven dit aan. Enerzijds blijkt dat de term Buurt in Bloei niet voor alle inwoners bekend is, terwijl sommigen wel bekend zijn met bijvoorbeeld De Wijk Werkt! training. Sommige inwoners weten überhaupt niet van het bestaan van Buurt in Bloei. Veel inwoners weten pas van Buurt in Bloei als ze bijvoorbeeld in contact komen met een generalist.

“Ik heb twee senioren als burens, maar ik denk niet dat zij weten van Buurt in Bloei, omdat ze nooit met maatschappelijk werk van doen hebben gehad en zich fysiek prima redden.”

Een verbinder geeft ook aan dat zij zelf eigenlijk niet of te weinig doet aan promotie van Buurt in Bloei. In gesprekken met inwoners gaat ze vaak gelijk de diepte in en vergeet te communiceren over wat Buurt in Bloei is en waar zij voor staan.

Daarnaast geven inwoners aan dat veel van de communicatie vanuit Buurt in Bloei, maar ook de activiteiten, plaatsvinden in het Nederlands. Hierdoor worden niet alle inwoners bereikt. Voor inwoners die de Nederlandse taal niet machtig zijn, is het bijvoorbeeld niet altijd duidelijk dat zij vrijwilligerswerk kunnen doen als zij een uitkering ontvangen. “Je moet zorgen dat deze boodschap duidelijk is”. Ook deed een

geïnterviewde inwoner de suggestie om, zeker voor senioren, minder online te communiceren en meer aan de hand van bijvoorbeeld flyers.

Wel is de afgelopen jaren door WIJeindhoven veel ingezet op het vergroten van de bekendheid en daarmee het bereik van Buurt in Bloei, waaronder het ontwikkelen van filmpjes en ander beeldmateriaal ter promotie van de aanpak. Ook is in 2024 extra fte voor verbinders aangesteld in de wijken. Hiermee kunnen meer inwoners worden bereikt. Het duurt echter altijd even voordat een verbinder zijn draai in de wijk heeft gevonden en de vruchten ervan kan plukken.

Functie van een sociale kaart in de wijk

Verbinders geven aan een fysieke sociale kaart te missen die ze met inwoners kunnen doornemen en die ze ook aan inwoners kunnen meegeven. Zo geeft een verbinder aan:

“Ik weet dat er een sociale kaart van de stad mist. Nu zit het vooral in ons hoofd. Het zou fijn zijn als je inwoners kan meenemen in het aanbod, maar dat ze ook zelf dingen kunnen oppikken waar ik zelf niet meteen aan denk. Het visueel in kaart brengen van het aanbod zou helpen, want we hebben zo ontzettend veel.”

Nu zit alle kennis in het hoofd van verbinders en in het registratiesysteem Wijs verstopt: verbinders hebben de opdracht om de eigen sociale kaart in Wijs te onderhouden. WIJeindhoven en de gemeente geven aan dat ze al jarenlang bezig zijn met een sociale kaart voor inwoners, maar dat het lastig is om voor elkaar te krijgen. Onder andere omdat de informatie continu geüpdatet moet worden. Een

opdracht vanuit de gemeente om een sociale kaart op te tuigen voor de stad ontbreekt. Wel lijkt er nu schot in de zaak te komen: in Tongelre is recentelijk door een groep mensen in de wijk een website gebouwd, waarin elke buurt een eigen knop heeft om zijn buurt op de kaart te zetten (www.tongelre-online.nl). Dit wordt (financieel) gefaciliteerd door de gemeente en ondersteund door verbinders. Ook is inmiddels een vergelijkbaar platform in Gestel en Woensel opgezet. De kracht van dit online wijkplatform zit hem in het eigenaarschap van de buurt, welke tevens een belemmerende factor kan zijn wanneer de continuïteit onder inwoners ontbreekt.

6 Conclusies en aanbevelingen

In dit onderzoek is getracht antwoord te geven op de volgende onderzoeksvragen:

1. In welke mate bevordert Buurt in Bloei de veerkracht van de inwoner en de sociale cohesie van de buurt?
2. Hoe draagt de aanpak Buurt in Bloei bij aan het vergroten van de veerkracht van de inwoner en het verhogen van de sociale cohesie van de buurt?

We gaan eerst in op bovenstaande onderzoeksvragen en daarna formuleren we aanbevelingen voor Buurt in Bloei.

6.1 Conclusies

Buurt in Bloei werkt op grote schaal aan het versterken van de sociale basis in alle wijken van Eindhoven. Zo zijn zowel in 2023 als in 2024 in totaal ongeveer 1.000 matches gemaakt tussen inwoners onderling en/of met ontwikkelplaatsen. Dit komt overeen met de KPI die is afgesproken met de gemeente Eindhoven. Ook met betrekking tot het aantal ontwikkelplaatsen, inwonersnetwerken, gefaciliteerde activiteiten en deelnemers aan de Kom tot Bloei training en De Wijk Werkt! training worden de KPI's ruimschoots gehaald.

Cijfers zeggen echter niet alles. Bij interventies in de sociale basis zijn effecten niet altijd meetbaar, maar zeker wel merkbaar. Daarom keken we in dit onderzoek ook vooral naar de ervaringen van inwoners en verbinders. Daaruit blijkt dat Buurt in Bloei een positief effect heeft op het leven van inwoners, hoe groot of klein dat

effect ook is. Een verbinding tussen twee inwoners, het (her)ontdekken van talenten, het vinden van vrijwilligers- of betaald werk, beter in je vel zitten, etc.

Versterken van de sociale cohesie in de wijk

Door de inzet van Buurt in Bloei worden inwoners gefaciliteerd en gestimuleerd om zelf een bijdrage te leveren aan hun wijk, waardoor mensen zich meer betrokken voelen bij hun buurtbewoners en meer thuis voelen in hun wijk. De matches tussen inwoners en ontwikkelplaatsen zorgen ervoor dat initiatieven en activiteiten in de buurt ontstaan, sleutelfiguren zorgen voor mobilisatie bij wijkbewoners die anders niet in beeld zouden zijn en doordat verbinders getraind worden om het tempo van de inwoner en de wijk te volgen, zorg je voor draagvlak en verbinding.

Vergroten van de veerkracht van inwoners

Buurt in Bloei draagt bij aan het vergroten van de veerkracht van inwoners, waarbij onder andere grote stappen worden gezet met behulp van de Kom tot Bloei- en De Wijk Werkt! trainingen. Deze trainingen zorgen ervoor dat de deelnemers een gevoel van gelijkwaardigheid ervaren, zich gezien voelen en in hun kracht komen te staan, met in een deel van de gevallen (on)betaald werk als gevolg. Maar naast de trainingen zorgen de matches tussen inwoners of met ontwikkelplaatsen er ook voor dat inwoners zich niet of minder eenzaam voelen en hun talenten kunnen benutten.

Rimpeleffect

De impact van Buurt in Bloei wordt pas echt groot door middel van het rimpeleffect: doordat één stap of actie wordt ondernomen, wordt een hele beweging in gang gezet en nog meer (indirecte) effecten behaald. Met Buurt in Bloei wordt een rimpeleffect veroorzaakt als een inwoner een eerste positieve ervaring heeft, wat vervolgens leidt tot verdere ontwikkeling, sociale verbinding en zelfredzaamheid. En waardoor inwoners niet alleen zichzelf, maar vaak ook anderen in hun omgeving verder helpen.

In de verhalen van inwoners en verbinders kwamen verschillende voorbeelden, waaruit een aantal rode draden te destilleren valt:

- 🕒 **Eerste stap leidt tot verdere groei.** Door een eerste keer samen iets met een verbinder op te pakken, zoals iets bakken in het buurthuis, kan iemand vervolgens sneller zelfstandig aan de slag en een actief leven ontwikkelen, met ruimte voor persoonlijke en sociale ontwikkeling.
- 🕒 **Nieuwe energie en motivatie.** Een training, zoals De Wijk Werkt!, kan ervoor zorgen dat iemand weer zelfvertrouwen heeft en energie in het leven krijgt en daardoor gemotiveerd wordt om diens relaties in de buurt en vrijwilligerswerk weer op te pakken.
- 🕒 **Onderlinge steun en sociale cohesie.** Steun vanuit een ontwikkelplaats of een inwonersnetwerk kan leiden tot een verbeterd mentaal welbevinden en daarmee een impuls geven om zelf anderen te gaan helpen.

Door de brede inzet van Buurt in Bloei, bestaande uit de individuele (talentgerichte) en de buurtbenadering, wordt het rimpeleffect bewerkstelligd.

Een waardevolle interventie

Uit bovenstaande blijkt dat Buurt in Bloei een duidelijke en positieve bijdrage levert aan het versterken van de veerkracht van inwoners en het verhogen van de sociale cohesie in de wijk. Met de aanpak lukt het om inwoners hun talenten te laten (her)ontdekken, met elkaar in contact te komen en eenzaamheid tegen te gaan. Met vooral een belangrijke rol voor de verbinders: zij faciliteren inwoners om zelf aan de slag te gaan.

De aanpak bereikt echter nog niet alle inwoners in Eindhoven. Wat wellicht ook niet nodig is, maar er ligt in ieder geval nog een potentieel in het bereiken van méér inwoners die hier ook baat bij hebben. Daarnaast ligt er ook nog potentieel in de impact van de verbindingen en daarmee het rimpeleffect. Onderstaande aanbevelingen kunnen bijdragen aan het vergroten van het bereik en de impact.

6.2 Aanbevelingen

In deze paragraaf geven we onze aanbevelingen, gezien de verbeterpunten voor doorontwikkeling van de aanpak, maar ook aanbevelingen in het kader van de toekomstige ontwikkelingen in de gemeente Eindhoven en hoe WIJeindhoven daarop kan aansluiten.

Aansluiting met Koers Sociaal (2)040

Het onderzoek naar de effecten van Buurt in Bloei laat zien dat de aanpak in belangrijke mate bijdraagt aan het versterken van de sociale basis in Eindhoven. Door een sterke focus op veerkracht van inwoners en sociale cohesie in de wijk sluit Buurt in Bloei goed aan bij de kernprincipes van de Koers Sociaal (2)040, zoals het versterken van netwerken, het inzetten op preventie en het centraal stellen van inwoners en hun talenten. De aanbevelingen die we hieronder opschrijven zijn tweeledig: enerzijds het verbeteren van de aanpak Buurt in Bloei zelf en anderzijds hoe de aanpak kan inspelen op de ontwikkelingen en prioriteiten die in de Koers Sociaal (2)040 zijn beschreven.

Ongelijk investeren in gelijke kansen

De Koers Sociaal (2)040 zet sterk in op ongelijk investeren voor gelijke kansen. Buurt in Bloei kan hierin een rol spelen door te blijven prioriteren op buurten waar de sociale cohesie onder druk staat en waar inwoners kampen met meervoudige problematiek. Als we kijken naar de inwonersenquête van de gemeente Eindhoven is het raadzaam om in de stadsdelen Centrum en Woensel Zuidwest meer in te zetten op ontmoetingen, gezien daar de sociale cohesie het laagst is, en in de stadsdelen Woensel-Noord en Woensel-Zuidwest meer in te zetten op de Kom tot

Bloei en De Wijk Werkt! training om inwoners een stap te laten zetten op het participatiepad, gezien daar de meeste inwoners wonen met een PW-uitkering.

Inspelen op demografische ontwikkelingen Eindhoven

Eindhoven groeit snel, met name door de toename van eenoudergezinnen, internationale kenniswerkers en arbeidsmigranten die zich in de Brainportregio vestigen. Om relevant te blijven binnen deze veranderende bevolkingssamenstelling is het belangrijk dat Buurt in Bloei haar aanpak hierop afstemt. Denk hierbij aan het nog meer faciliteren en versterken van toegankelijke ontmoetingsplekken voor zowel eenoudergezinnen als ontmoetingsplekken voor expats, arbeidsmigranten en lokale inwoners. Het bevorderen van taal- en cultuurgerichte ontmoetingen zorgt ervoor dat Buurt in Bloei kan bijdragen aan een inclusieve en veerkrachtige stad, waarin zowel bestaande als nieuwe inwoners zich gezien en gehoord voelen.

Aandacht behouden voor balans in tijd en aandacht

Vanuit WIJeindhoven is al veel aandacht voor de juiste balans van tijd en aandacht in de agenda's van verbinders, maar het is van belang om hier aandacht voor te blijven houden, gezien het alsnog als een groot knelpunt wordt ervaren door verbinders. Door continu te evalueren: welke overleggen en afspraken zijn nodig dat het werk in de wijk ten goede komt? Het uiteindelijke doel van verbinders is om in de wijk aanwezig te zijn. Dat moet ook terugkomen in de beschikbaarheid van verbinders.

Maak van je inwoners je ambassadeurs

Ondanks de inspanningen van WIJeindhoven de afgelopen jaren op het vergroten van de bekendheid van Buurt in Bloei, blijkt dat er nog potentie zit in het vergroten

van de bekendheid en het bereik van de aanpak. Zorg dan ook dat dit een belangrijk aandachtspunt blijft. Zo is het van belang dat verbinders de aanpak zelf en de gedachte erachter uitdragen naar inwoners. Daar begint het: inwoners met goede ervaringen vertellen dat door aan anderen en via een sneeuwbalmethode kunnen de positieve ervaringen worden verspreid. Alleen dan wel gekoppeld aan de naam 'Buurt in Bloei'.

Daarnaast is het van belang om vooral in de wijken waar veel expats of migranten wonen, ook in te zetten op het vertalen van interventies en trainingen van Buurt in Bloei. Zo kwam in de gesprekken al naar voren dat men bezig was met het opzetten van een Engelstalige De Wijk Werkt! training. Ook het aantrekken van meertalige verbinders kan hierbij helpen.

Verder kan je als WIJeindhoven ook zorgen voor een rimpeleffect in bekendheid van de aanpak. Positioneer inwoners in de wijk als ambassadeur van Buurt in Bloei, waarbij zij naast de verbinders representatief zijn voor Buurt in Bloei en de wijk ingaan om de aanpak te promoten. Voorzie deze ambassadeurs van een toolkit met promotiemateriaal en kennis. Voor deze ambassadeurs kan je bijvoorbeeld denken aan de eerder genoemde sleutelfiguren in de wijk. De effecten van de inzet van deze buurtambassadeurs zijn tweedelig. Buurt in Bloei wordt gepromoot, maar het draagt tevens bij aan de doelen van de aanpak: het vergroten van de veerkracht van de inwoner en het versterken van de sociale cohesie in de wijk.

Gedeelde visie, grotere impact

Vanuit WIJeindhoven wordt al geïnvesteerd in een gezamenlijke basis, maar dit blijft aandacht vragen gezien het grote belang ervan. Als professionals uit dezelfde

organisatie vanuit dezelfde principes werken, draagt dit bij aan een optimale samenwerking. Voor nu worden verbinders getraind in de ABCD-aanpak en generalisten getraind in het versterken van de sociale basis. Ondanks dat ABCD terugkomt in de training voor generalisten, zal een gezamenlijke training (en bijbehorende intervisie) voor zowel generalisten als verbinders helpen om eenzelfde basis te creëren. Heb hierbij ook aandacht voor het feit dat een verbinder mogelijk een andere opdracht heeft dan een generalist bij het ondersteunen van de inwoners. Blijf ruimte faciliteren om het gesprek hierover te voeren met elkaar. Waar vind je elkaar en waar kan het soms uit elkaar lopen? Hoe ga je daarmee om? Door dit gesprek met elkaar te voeren, maak je ruimte om vanuit ieders perspectief een relevante bijdrage te leveren aan de doelstellingen van Buurt in Bloei.

Je visie ook extern verspreiden

Ook in de samenwerking met externe partijen is het van belang om vanuit dezelfde basis te werken om impact te maken. Vanuit WIJeindhoven is het niet mogelijk om te sturen op hoe andere organisaties hun werk doen. WIJeindhoven kan wel de ambassadeur zijn van deze manier van werken. Wat is ABCD? Hoe werkt dat in de praktijk? En hoe kunnen andere professionals en organisaties daarop inhaken? WIJeindhoven en de verbinders zijn hier al druk mee bezig, maar dit blijft een aandachtspunt. Onderzoek of de communicatie op de juiste manier aansluit bij de externe partijen. Merkt een verbinder dat het stroef loopt in de samenwerking? Zorg dat je een evaluatie inplant om stappen te zetten in de samenwerking en de gezamenlijke visie. Daarnaast ligt er mogelijk ook een rol voor de gemeente in het uitdragen van deze visie binnen de stad.

Naar een effectievere monitoring

Hoewel Buurt in Bloei sterk inzet op het rimpeleffect en kwalitatieve successen, blijft het een uitdaging om de langetermijneffecten van de aanpak cijfermatig te onderbouwen. Dit vereist een verbeterslag in de monitoring van de aanpak. Zo is het van belang om een data-analist aan te stellen, die voldoende tijd heeft voor het bijhouden van de dataregistratie door verbinders (en generalisten), maar ook analyse en doorontwikkeling van deze registratie. Daarnaast biedt het registratiesysteem WIJs nog ruimte voor verbetering, zodat optimaal gebruik kan worden gemaakt van de gegevens die bekend zijn. Denk bijvoorbeeld aan het registreren van de evaluaties van trainingen. Deze worden in sommige gevallen bijgehouden, maar niet vastgelegd in het systeem. Maar ook het kwantificeren (en registreren) van de uitkomsten van de trainingen. Zo komt in gesprekken naar voren dat een groot deel van de deelnemers uitstroomt naar betaald werk, maar wordt dit niet gestructureerd of in beperkte mate vastgelegd. Het registreren van deze gegevens helpt bij het aantonen van het succes van Buurt in Bloei. Om ook de langetermijneffecten van de trainingen in kaart te brengen, valt het aan te raden de oud-deelnemers na een jaar nogmaals te bevragen over welke impact de training op de langere termijn op hun leven heeft gehad.

Naast de verbinders hebben ook de generalisten een rol in het registreren van gegevens, zoals het invullen van een talentenscan. Verbinders en generalisten werken met hetzelfde registratiesysteem, maar met verschillende dashboards. Een gezamenlijk overzicht en dashboard helpt bij een efficiëntere en goede analyse van de gegevens.

Verder begint een goede monitoring bij het juist invullen van de data in het registratiesysteem. Urgentiebesef is hierin van belang. Verstaat iedereen hetzelfde onder de begrippen en indicatoren? En waarom vul je bepaalde gegevens in? En niet alleen om te verantwoorden, maar ook om te leren met elkaar.

Tot slot is het van belang om de methoden die in dit onderzoek voor het eerst zijn uitgetoetst voort te zetten voor een kwalitatieve duiding, zoals de pas-op-de-plaats-gesprekken en het logboek onder verbinders. Dit helpt om continu in beeld te blijven brengen wat de opbrengsten zijn volgens inwoners en verbinders en aandacht te blijven houden voor doorontwikkeling. De methoden zijn verwerkt in een handreiking.

B1. Onderzoeksverantwoording

Om tot beantwoording van de onderzoeksvragen te komen, voerden we verschillende onderzoeksactiviteiten uit.

- 🕒 **Documentanalyse.** We analyseerden beschikbare documenten om een eerste beeld te krijgen van de aanpak op papier. Denk aan beleidsdocumenten en eigen tussentijdse evaluaties
- 🕒 **Analyse van gegevens uit Wijs.** We bestudeerden gegevens uit het registratiesysteem van WIJeindhoven (Wijs) om onder andere het aantal matches en ontmoetingen in kaart te brengen en daarmee de kwantitatieve opbrengsten van de aanpak.
- 🕒 **Interviews met verbinders.** We spraken met vijf verbinders om een eerste beeld te krijgen van wat een verbinder doet en wat verbinders zelf aan effecten zien van de aanpak.
- 🕒 **Een logboek voor verbinders.** We lieten alle verbinders voor vier weken elke week een logboek invullen om inzicht te krijgen in de werkzaamheden van verbinders en het effect daarvan op inwoners en de wijk.
- 🕒 **Pas-op-de-plaats gesprekken met inwoners.** We trainden acht verbinders om interviewgesprekken met inwoners te voeren, om het perspectief van inwoners op te halen en een methode te beproeven die inwoners later zelf kunnen herhalen.

- 🕒 **Schouwen in de wijk.** We liepen twee keer een middag mee met verbinders om een beeld te krijgen hoe een dag van een verbinder eruit ziet en met eigen ogen te zien hoe zij te werk gaan.
- 🕒 **Duidingssessie.** Tot slot hielden we een sessie met inwoners, verbinders, gemeente en de ontwikkelaar van WIJeindhoven om de opgehaalde bevindingen te verdiepen en te kijken welke kansen er zijn voor de aanpak.

B2. Resultaten Stratum werkt! training

Bron: Eindrapportage Stratum werkt! (18 september 2019)

